

NOTRANJEC

Izhaja vsako soboto

in velja po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K. Posamezne številke po 10 vin. Na naročbe brez denarja se ne oziramo. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani, Breg št. 12.

GLASILO

KMETSKE STRANKE NA NOTRANJSKEM.

Inserati

se računajo za celo stran 36 K, za $\frac{3}{5}$ strani 25 K, za $\frac{2}{5}$ strani 18 K, za $\frac{1}{5}$ strani 9 K, za $\frac{1}{10}$ strani 5 K, $\frac{1}{20}$ strani 3 K. Pri večkratni objavi primeren popust.

Dopusti vojakom ob času košnje.

V kmečkih krogih se vedno toži, kako krivično in težko breme je za našega kmeta, ako mu vzamejo v vojake edinega sina, ki mu je bil v veliko oporo pri domačiji. Enaka krivica se godi tudi onim kmetom, ki imajo po več sinov, dobrih krepkih delavcev, a so tudi vojaki. Ob času največjega dela se take, dobre in cene domače delavce pri gospodarstvu težko pogreša. Dobri delavci se dandanes težko dobe in če se jih dobi, so neznosno dragi. Kmetu se povzročajo bremena, katerih on trajno ne bo mogel prenašati. Ni čuda, ako imamo od leta do leta več zadolženih kmetij. Notranjska kmečka stranka je na vseh svojih volilnih shodih odločno povdarjala, da je treba v tem oziru kmetu pomagati in zahtevala, da naj vojaška uprava orožne vaje in sploh vojaško službovanje tako uredi, da bo mogoče dati kmetским sinovom ob času košnje in žetve večtedenske dopuste. Na tisoče in tisoče krepkih in pridnih delavcev bi dobile kmetije na ta način ob času največjega dela. Take zahteve so stavile do vojne uprave tudi vse druge kmetске stranke vseh dežel, ki so zastopane v našem državnem zboru. Domobranksko ministristvo je vstrezaje željam prizadetih krogov pred kratkim odredilo, da mora vsako korno poveljništvo za letošnje orožne vaje sestaviti tak vspered, da bo mogoče kmetским sinovom dajati ob času košnje in žetve tritedenski dopust. Samo ob sebi se razume, da bodo takega dopusta le oni deležni, ki so sinovi kmetских posestnikov in ki bodo zamogli s potrdilom okrajnega glavarstva ali županstva zadostno dokazati, da se jih ob času košnje doma pri kmetiji neobhodno potrebuje. Vojna uprava hoče letos s takimi dopusti le poskušati, da se o uspehih prepriča in pouči. Če bodo uspehi povoljni, se uvedejo trajno vsakoletni tritedenski poljedelski dopusti.

Politične vesti.

Deželne finance. Dr. Lampe študira deželne finance in pripoveduje radovednemu občinstvu, da ima dežela okroglo en milijon kron primanjkljaja. Ko so klerikalci kandidirali, so slepili volilce z obljubami, da bodo odpravili vse davke, danes pa zahtevajo, da naj bo prvo delo novega deželnega zbora, da sanira deželne finance, to se pravi, da se upeljejo novi davki in doklade. To so ljudski prijatelji!

Deželni odbor in „Kmetijska družba“. Zadnjič smo poročali, kako sovražno stališče je zavzel deželni odbor napram „Kmetijski družbi“ radi mlekarskega tečaja na Vrhniki. Danes pa lahko povemo, da je deželni odbor pravočasno stisnil rep med noge in da ostane tečaj za nadalje v rokah „Kmetijske družbe“. Stem je dobila „Kmetijska družba“ zadoščenje, kar je dokaz, da vživa splošno spoštovanje in da jo vpoštevajo celo klerikalci, ki vedo, da se zamerijo ljudstvu, ako nastopijo proti njej.

Državni zbor se je po dolgem velikonočnem premoru včeraj zopet sešel. Klerikalci so v prvi seji vložili nujni predlog radi postopanja koroških sodišč nasproti slovenskim strankam. Človek bi mislil, da so se klerikalci enkrat resno poprijeli za slovenske koristi. Pa mi svoje ljudi dobro poznamo in vemo, da je to le preračunjena foparija slovenske javnosti. Klerikalci vlagajo svoje nujne predloge le, da jih morejo za skledo leče v prilog klerikalni stranki zopet umakniti. Tako se bo brez dvoma zgodilo tudi s tem predlogom. Klerikalcem so potrebe slovenskega ljudstva devetindevetdeseta briga. Pred meseci so bobnali, da so s svojo „spretno taktiko“ priborili Slovencem štiri slovenske gimnazije na Kranjskem, sedaj pa naznanja Žitnik, da ne mara slovenskega pouka na srednjih šolah. Izkazalo se je, da so klerikalci v resnici pridobili Slovencem nič, Nemcem na Kranjskem pa kar dve popolni nemški gimnaziji.

Ljubljanski škof se poslavlja. Iz prav verodostojnega vira smo zvedeli, da so dnevi slave ljubljanskemu škofu šteti. Počakati hoče le še, da opravi letošnjo birmo po škofiji, potem pa se bo „prostovoljno“ odpovedal svoji časti in pojde v nek samostan delat pokoro za — dolgove gornjegrajske grajščine in za nesrečo, ki jo je prinesel Slovincem s svojo hujskajočo politiko. Solz pač ne bode točil nihče za njim, baje tudi klerikalci ne!

Nova metla se je proslavila tudi že v deželnem šolskem svetu. Tri napredne učitelje so zaradi malenkostnih prestopkov kazensko prestavili drugam, mejtem ko se klerikalnemu profesorju Jarcu, ki je zakrivil veliko hujše zločine, ni skrivilo lasu. Šušteršič in Lampe sta hotela s tem slavnim činom pokazati, da se sedaj pričinja tista doba, „ko naj si napredno učiteljstvo sešteje in numerira kosti“. Opozarjamo klerikalne mogotce v deželnem šolskem svetu, da vsako nasilstvo rodi tem hujši odpor in da utegnejo žeti vihar, kjer so sejali veter. Gališkega namestnika Potockega so umorili radi nasilstev, ki jih je uprizoril nad rusinskim narodom. Svaka sila do vremena!

Nemški minister rojak Peschka je umrl danes ponoči ob 1. uri na Dunaju za kapjo.

Domače vesti.

Gosp. Matko Štefin, c. kr. poročnik pri 26. domobranskem pešpolku v Mariboru, je imenovan nadporočnikom. Našemu rojaku iskreno častitamo!

Postojnske vesti. 90 Angležev, kateri so došli v torek dne 28. t. m. v Postojno, da si ogledajo postojnsko jamo, je ložiralo v Narodnem hotelu, kjer so bili jako dobro postreženi. — V četrtek zvečer, dne 30. t. m. je postojnska društvena godba priredila mirozov po trgu, kakor tudi dne 1. maja zjutraj budnico. — Oni posestniki hiš, ki imajo oddati za letoviščarje sobe, naj naznanijo to olepševalnemu društvu v Postojni, ki jim vse potrebno naznani in ukrene. — Sredi majnika dojde 5. dragonski polk, ki je premeščen iz Dunajskega Novega mesta v Gorico, tudi v Postojno in okolico, kjer prekine potovanje, si ogleda postojnsko jamo in prenoči. — Stavbena sezona se je v Postojni že pričela ter bode letos jako živahna. Došlo je že obilo delavcev-zidarjev ter novi še vedno dohajajo.

Za „Sokolski dom“ v Postojni so darovali: gosp. Ivan Inocente izročil 23 K, ki so jih darovali: ga. Fani Premrov, Vel. Ubeljsko, 4 K; ga. Ivanka Lunder, Vel. Ubeljsko, 2 K; ga. Olga Kavčič, Razdrto, 2 K; ga. Fani Del-Linz, Razdrto, 4 K; ga. Marija Suša, Senožeče, 2 K; ga. Fani Perhavec, Senožeče, 2 K; gdč. Pepi Zadnik, 2 K; g. Anton Novak, 1 K; gospa

Listek.

Peš na Vezuv.

Potopisna črtica. — Spisal Fr. Valenčič.

(Dalje.)

Sedel sem na ogromno skalo, ki jo je bogvekdaj Vezuv izbruhnil in moj pogled je plul po krasni okolici. Potopil sem se v divoto in prelest tega čudovitega kraja. Zdelo se mi je, kakor bi bil tu rojen, in v tem poglobljenju sem pozabil na vse. Kako krasen je ta svet! Prevzet sem bil od teh naravnih čudes, in duša mi je plula v sladkem razkošju.

To je prirodna lepota v svoji popolni dovršenosti. Kam naj gledam, kaj naj občudujem!

Sami vinogradi, same oljke in palme, lepa, v ravnini položena mesta, nebroj cvetočih trgov in vasi: vse leži pred mano v čudoviti harmoniji. Srebropene vode šumljajo med tem zelenjem, in njih vali poljubljajo trto in palmo.

Proti jugozahodu se vije v impozantnem polukrogu napolitanski zaliv; tam na pokojnem morju samujejo otoki Capri in Ischia, a proti severu se spenja moj stari znanec, nebotični Monte Circeo.

Tu ni snega, tu ni mraza. Večno pomlad diha narava na tem kraju.

Sedaj razumem tvojo dušo, okoličan, stanovalec tega paradiža. Vse groze in bede, ki ti jih napravlja ogenj bruhajoči stožec, te niso pregnale iz tega kraja. Mesta ti zasuje, tvoj dom ti zruši ognjena lava; tvoja mlada žena, tvoj otec, tvoja deca sniva smrtno spanje pod pogubno lavo, vse zaman, ti se ne premakneš iz tega paradiža. Saj ti ni mogoče, da bi se ločil od trte in palme, od večne spomladi, od toplega solnca. Po prestani borbi se zopet vrneš nazaj in znova seješ in žanješ in sadiš trto, najboljšo vinsko kapljico: Lacrima Christi, solze Kristove. Nad mano drvijo vetrovi žveplene oblake od kraterja.

Deček me je prijel za roko.

„Idimo!“

Še naprej bi sanjal, da me ni opomnil, da se dvignemo na vrh. Do kraterja je še pol ure. Pot je začela postajati sila naporna. Stožec je skoro navpično strm; sivi pepel se mi udara pod nogami, oster veter mi piha v oči droben pesek. Že se kažejo male luknje okoli kraterja. Iz njih se kadi sivkast, z žveplom napojeni dim. Tu ne rase nič več. Flora je pomaknjena nizdol.

„Denite roko v to luknjo,“ mi je rekel vodnik.

Ko sem to storil, umaknil sem jo bliskovito nazaj. Zapeklo me je od silne vročine.

Čim višje smo prihajali, tem več takih kadečih lukenj se je pojavljalo. V zraku so večni vetrovi. Zdaj-

Ivana Mlakar, 1 K; ga. Marija Zelen, 1 K; g. Jakob Sila, 2 K; vsi iz Senožeč; g. Anton Kremsir, Reka, 1 K. Iskrena hvala vrlemu nabiralcu in velecenjenim darovalkam in darovalcem, ki naj bi našli obilo posnemovalcev! Živeli zavedni sosede!

Slovenščina na prvem mestu. Slavna uprava jame je napravila pri novem napisu „Pot k jami“ slovenščino na prvem mestu, kar je edino pravilno na naših tleh. Prepričani smo, da radi tega ne bode došel niti eden tujec manje v Postojno, ravno nasprotno, odkar je novi napis, prihaja vsaki dan prav obilo obiskovalcev jame.

Portirji postojnskih hotelov imajo samo nemške napise kakor: Hotel ung. Krone, Grand Hotel. Ali se ne bi dali nadomestiti z dvojezičnimi? Ne teptajmo na svoji lastni grudi svojega nad vse ljubega nam materinega jezika!

„Kmetško izobraževalno društvo“ v Vrhpolju pri Vipavi priredi domačo veselico v nedeljo dne 3. maja ob pol 4. popoldne v dvorani g. Frana Kobala s sledečim vspešnim: „V Ljubljano jo dajmo“. Veseloigra v treh dejanjih. Pred igro in pri plesu svira tamburaški zbor iz Šturij. — K obilni vdeležbi vabi „Kmetško izobraževalno društvo“ v Vrhpolju pri Vipavi. Pavel Krečič, tajnik.

Nezgoda. Antona Česnika, po domače Strnadkovega Tončeta, 68letnega kajžarja iz Knežaka, so našli 28. t. m. v nekem jarku poleg Velike Pristave neza-

vestnega in na glavi ranjenega. Prepeljali so ga v postojnsko bolnico, a tik pred bolnico je voznik opazil, da je poškodovanec že mrtev. Prepeljali so ga takoj v mrtvašnico. Rajni je po sosednih vaseh beračil in skoraj gotovo se je vsled padca tako poškodoval. V žepu je imel 1 K 92 v drobiža.

Sladkor se je zopet podražil za 50 vin. pri 100 kg ter je pričakovati še višjih cen.

„Občinska hranilnica v Postojni“ izkazuje s 30. aprilom 1908 naslednji denarni promet in bilanco: Stanje hranilnih vlog koncem marca t. l. K 115.229.01, vloženo meseca aprila K 20.566.99, skupaj K 135.796.—, dvignjeno meseca aprila K 678.—. Stanje hranilnih vlog K 135.118.—. Stanje posojil koncem marca K 13.002.40, dana posojila K 61.600.—. Stanje posojil K 74.602.40. Stanje naloženega denarja koncem marca K 102.565.58, naloženo meseca aprila K 4.800.—, skupaj K 107.365.58, dvignjeno meseca aprila K 45.511.—. Stanje naloženega denarja K 61.854.58. Denarni promet je znašal v aprilu: Prejemki K 68.004.41, izdatki K 67.250.37, skupaj K 135.254.78. Skupnega denarnega prometa do 30. aprila 1908 je bilo K 338.218.99.

Šola se bode razširila na Colu nad Vipavo s pričetkom prihodnjega šolskega leta iz enorazrednice v dvorazrednico. Pričelo se je že z zidarskimi deli. Želeti je, da razširjena šola dovede coljske občane do one izobrazbe, da bodo mislili s svojimi možgani, ne pa da bi za večno mislila župnikova glava.

pazdaj je potegnil veter proti meni in mi pihnil v obraz žveplene oblake.

Še par korakov navzgor. Hoja je vedno bolj utrudljiva. Poti in steze se izgube, vetrovi se pojavljajo vedno močnejše. Od kraterja sem buči od vroče lave.

Na robu smo. Gorostasno brezno, napolnjeno z dimom, se je odprlo pred mano. Videti ni bilo veliko.

V hipu so završali notri vetrovi in dim se je odbijal od strmih skal in se dvignil visoko v ozračje.

Sedaj sem pregledal ves krater. Iz nešteti lukenj in jam se vali neprestano dim navzgor. Za trenotek preneha, a v hipu se zopet zakadi. Iz brezna prihajajo ogromne mase sivkastega dima, za tem priplove grozna vročina navzgor in v kratkih odmorih završijo vetrovi in razpršijo to žvepleno meglo na vse strani. Globoko doli vre neprestano lava. V rednih presledkih se čuje votlo gromenje vzpenjajoče se in padajoče lave, kakor bi se vršile globoko v dimu neprestane eksplozije. Na obronkih tega gorostasnega brezdna ležijo celi kupi žvepla in žveplenega prahu. Do njega je nemogoče priti, kajti brezdno pada navpično navzdol.

Sedanji krater ima čisto drugo obliko kot pred erupcijo. Poprej je imel manjši premer in manj grozno brezdno. V aprilski erupciji se je zrušilo nanj kakih dvesto metrov gore. Vsled tega je Vezuv nižji in premer kraterja veliko večji. Cenim ga na en kilometer. Morda je še večji.

V tem občudovanju in razmotrivanju niti opazil nisem, da se je nebo nad mano pooblačilo. Začelo je že rosi. Čudno se mi je zdelo, ker je bilo razprto nad celo okolico lepo jasno nebo. Dečko mi je pripovedoval, da ni nihče varen pred nevihto, ker se tu v hipu pooblači, dasiravno je po celi okolici najlepše vreme. Hiteli smo vsled tega nazaj.

Stem dnem sem završil tretjo in zadnjo točko svojega načrta. Z lahkim srcem smo šli v živahnem pogovoru po žleboviti in razkavi lavi nizdol. Brezskrbno so me nesle noge preko pepela in peska in kmalu smo dospeli do prvih vinogradov.

Mladi vodnik je postal sila zgovoren. Opetovano me je vprašal, jeli sem zadovoljen z današnjim dnem. Živo so mu švigale oči naokrog. Kot srna je skakal po grapavi lavi. Pred seboj smo imeli že prve hiše mesta Bosco Trecase.

Ko smo šli po mestu naprej, me hipoma dečko ustavi in vpraša s smejočim glasom:

„Signore, ali ste oženjeni?“

„Nisem, a zakaj me vprašate?“

„Hm, jaz vem za lepo mlado deklico, ki vas bo jako rada imela.“

„Koliko je stara?“

„Petnajst let. Lepa je kot angelček.“

„A jaz nimam časa.“

„Eno samo urico ste pri nji. Mal denar ji daste, pa bo zadovoljna.“

(Dalje prihodnjič).

Novo šolsko poslopje pričeli bodo graditi ta mesec v Ložah pri Vipavi.

Na Colu pri Vipavi nimajo še sedaj prepotrebne vodovoda, dasiravno ga je ob času volitev Nace Žitnik zagotovil colskim svojim volilcem. Po kaj pač Nace Žitnik hodi na Dunaj, mar bi ostal doma in občini Col podaril diete, da bi si vsaj napravila prepotrebne vodnjake.

Iz Senožeč. Odhajajoči deželno-sodni svetnik, gospod Mihael Novak, podaril je „Izobraževalnemu društvu“ v Senožečah znatni del svoje obče poznate knjižnice in sicer približno 1000 slovenskih in 300 nemških knjig, skoraj vse vezane; razun knjižnice podaril je društvu še doprsno soho našega Prešerna, ter stenske slike biskupa Strossmayerja (častnega člana občine Senožeške), profesorja Erjavca in I. Stritarja. S tem velikodušnim — v zgodovini slovenskih izobraževalnih društev edinim činom — zagotovil je darovatelj ne samo društvu veden obstoj in razcvit, ampak tudi sam sebe počastil in si zagotovil trajen spomin in hvaležnost.

„Izobraževalno društvo“ v Senožečah sprejelo je meseca aprila t. l. še sledeče darove in sicer: Gospod sodni svetnik Mihael Novak podaril je 10 K, g. Milovan Mirovič, pivovarniški ravnatelj 20 K; g. Fran Ferfila, ravnatelj mestne elektrarne in plinarne v Gorici 10 K, g. Ivan Jebačin, tovarnar v Ljubljani povodom smrti svojega očeta 10 K, g. Josip Jebačin, trgovec v Ljubljani povodom smrti svojega očeta 5 K, ter tvrdka Riccardo Rupnik v Trstu po svojem potovalcu g. Hugonu Codelli 10 K, skupaj 65 K. Vsem cenjenim darovalcem v imenu prosvete prisrčni: „Bog plati“! Občni zbor „Izobraževalnega društva“ vrši se v soboto dne 9. majnika t. l. zvečer ob 8. v društvenih prostorih.

Vinska kupčija na Vipavskem bila je poslednje štiri mesece prav slaba. Izvozilo se je prav malo vina. Radi majhnega izvoza in ker so ljudje v denarnih stiskah, so cene vipavskim vinom poslednji čas silno padle. Prav dobra vina prodajajo se sedaj že po 28 K hektoliter. — Ker so sedaj cene nizke in ker je na Vipavskem še veliko prav dobrega vina, svetujemo gostilničarjem, da se sedaj oskrbe z dobrim vipavskim vinom, ker po tako nizki ceni ga pozneje ne bo dobiti. Cene bodo v kratkem pričele rasti. Dunajska veletrgovska tvrdka Weber namerava ta mesec nakupiti na Vipavskem več tisoč hektolitrov vina. Dobrota vipavskih vin je letos posebno zaslovela na Dunaju. V vseh večjih dunajskih hotelih in gostilnah se toči vipavsko vino.

Društvo za varstvo in mladinsko skrb v sodnem okraju Ljubljana. Ustvaril ga je sodni tajnik g. Milčinski, ki upa potom mladinske oskrbi in vzgoje mnogo dobrega doseči. „Treba je začeti graditi pri temelju in ne pri strehi“, je njegovo geslo. Jetnišnice in prisilne delavnice stanejo mnogo, toda odrasli ni mogoče več odvrniti od slabe poti. Mladino je treba zato vzgojiti, otrok ne zanemariti. V ljubljanski okolici že ustanavljajo otroške varovalnice, v katerih so taki

otroci, kojih stariši delajo čez dan v tvornicah. Društvo bo sčasoma vstanovilo zavod za zanemarjene otroke nekje na kmetih, kjer se bodo vzgojili otroci za kmetiško delo. Tak zavod se nam zdi posebno važen. Otroci, ki bodo stopili iz takega zavoda, bodo znali delati, si bodo znali s čim služiti kruh in to je glavna stvar za vsakogar, ki hoče pošteno živeti. Veselimo se iz srca, da se je našel mož, ki hoče žrtvovati naši mladini svoje moči, somišljenikom toplo priporočamo, da vstanavljajo podobna društva v svojih okrajih ali podpirajo že obstoječa.

Kdaj se bomo spametovali. 10. aprila je Kranjska hranilnica razdelila del čistega dobička, namreč 153.262 K. Nad polovico te podpore je dala v nemškutarske namene, nemčurskemu glasbenemu zavodu in nemčurskim šolam, n. pr. samo nemškemu šolskemu kuratoriju 59.000 K. Tako nesramno razpolaga hranilnica z denarjem našega ljudstva, ki kljub temu pusti svoj denar za Nemčurje v njej. Bodimo vendar odločnejši!

Županstvo na Vrabčah je predložilo občinskemu odboru občinske račune za leto 1907 in za leto 1906 šele 15. aprila, t. j. pred dobrimi 14 dnevi. Ob enem se je napravil, čujte, tudi proračun za leto 1908. Vsega tega bi pa menda še nič ne bilo, ali zvršiti se je moralo vsled pritiska od zgoraj. Za klerikalne župane veljajo menda res posebni zakoni.

V Velkopolje je prišel predzadnji četrtek neki zastopnik ljubljanske zavarovalnice. Hodil je od hiše do hiše ter tudi s pomočjo sv. vere agitiral za klerikalno zavarovalnico. Neki kmet mu je rekel: „Vaši zavarovalnici pravijo tudi „škofova zavarovalnica“, človeku pa, ki je vsled slabega gospodarstva pod kuratelo prišel, mi nikakor ne zaupamo.“ Mož je tudi še marsikaj družega zvedel ter kmalu odkuril.

Iz Št. Petra. „Časi se spreminjajo, ljudje tudi.“ Na ta „Domoljubov“ izraz povemo, da je bil na pretečeno sredo, dne 29. aprila, zaradi smrti župana Fr. Margona izvoljen po klerikalcih 70 letni polposestnik Matija Penko iz Gradca županom, za svetovalce pa Peter Žele, posestnik v Št. Petru. — Prvi je bil pred 10 leti že župan, a pozneje radi svojih vrlin po samih klerikalcih škartiran; Želeta pa ti za nobeno ceno še v odbor niso marali. No, sušica, posebno v stranki, tudi politično oholost prej ali slej vkroti!

Narodno gospodarstvo.

I. občni zbor „Zveze slovenskih zadrug v Ljubljani“ registrovane zadruge z omejeno zavezo, se vrši v četrtek, dne 7. maja 1908 ob 3. uri popoldne v dvorani „Mestnega doma“ v Ljubljani. Dnevni red: 1. Poročilo prvega načelstva. 2. Poslovno poročilo in sicer: a) splošno, b) denarna izravnava, c) blagovni posli, d) revizija. 3. Volitev odbora. Zvezin odbor se stoji iz 15 članov, katere izvoli občni zbor za dobo treh let. — Vsaj 6 odbornikov mora imeti stalno bivališče v Ljubljani. — Ostali odborniki naj se kolikor

mogoče porazdelijo po posameznih pokrajinah zvezinega okoliša. 4. Volitev nadzorstva. Zvezino nadzorstvo sestoji iz 10 članov, katere voli občni zbor za dobo dveh let. 5. Prememba pravil. 6. Proračun upravnih stroškov. 7. Slučajnosti. Vsako včlanjeno zadrugo ali društvo zastopa na občnem zboru njen načelnik. — Če pa ta pri občnem zboru ni prisoten, zastopa zadrugo ali društvo drugi pooblaščenec, ki se izkaže s pravilno izdelanim pooblastilom dotične zadruge ali društva. Na občnem zboru daje vsak vplačan delež en glas. S posvetovalnim glasom se sme občnega zbora udeležiti vsak član kake včlanjene zadruge ali društva. — Za udeležence, ki pridejo že predpoldne v Ljubljano, vrše se v prostorih „Zveze slovenskih zadrug“ (zraven sodnije, Janez Trdinove ulice) v Ljubljani, dne 7. maja 1908 od 9.—12. ure predpoldne zadružni razgovori. Posebno se bodo dajala vsakojaka pojasnila in navodila. Jos. Lenarčič, l. r. t. č. predsednik.

Kranjski hotelirji pri ministru Gesmannu. Minister Gesmann je pozdravil naše gostilničarje na Dunaju. Rekel je, da ga veseli, ker so tako napredni, da se zanimajo za svoj obrt, da so si prišli ogledat dunajske hotele, kar si Dunajčani štejejo v čast. Največja škoda bi bila, če bi se Slovenci ne brigali za ta obrt, ker je Kranjska tako bogata prirodnih krasot, da bi zaslužila postati torišče tujskega prometa. Ni je pa boljše reklame za tujski promet, kot dobra postrežba tujcev glede hrane in stanovanja. Francoska, Švica in tudi Nemčija so nas v tem oziru že prehitele. Treba je premagati to konkurenco. Gre se zato, da se prvem prišlecem iz tujih dežel primerno postreže in ti bodo kakor apostoli razširili vest o naših krajih. Gostilničarji so pritrdili ministrovim izvajanjem.

Obrtniki, ki izvažajo v Srbijo se boje, da bi pogodba ne postala še kmalu pravomočna. Blaga in izdelkov za poletje ni bilo mogoče razprodati v Srbijo, zdaj je nevarnost, da še zimskih obrtnih izdelkov ne bo mogoče poslati tjekaj. Razne trgovske in obrtne zbornice se zato gibljejo in izjavljajo v resolucijah naj se izvede pogodba.

Kaj naj je mali otrok. Dojenček naj pije materino mleko, čim dalje, tem bolje zanj. Če mati ne more dojiti (večinoma iz lastne krivde, ker mlade žene ne pripravijo prsi s tem, da jih ne mažejo in goje z žganjem ali rumom, kar vtrdi nežno kožo), naj se vzgoji otrok s kravjim mlekom. Mleku je treba v 1. mesecih primešati nekoliko vode. Vselej je treba mleko pred vporabo zavreti. Najbolj neumni so oni stariši, ki se bahajo, da njih otrok v starosti 5 ali 8 mesecev „že vse papa.“ Največkrat se maščuje nenaravno hranjenje z boleznijo ali smrtjo otroka. Posebno kratkovidno in bedasto je tudi otrokom ponujati vina ali žganja, kar se žal pri nas še zgodi.

O želodčnih bolečinah. Znano je, da trpe mnogi ljudje na želodcu le vsled tega, ker so vedno zaprti. Zdravo je le, če se izprazni čreva vsak dan vsaj enkrat. Če te torej boli želodec, skusi s tem, da

vsako jutro tešče izpiješ kozarec mrzle vode, odpravi ti zaprtje. Posebno mlade žene naj bi pazile na red v tem oziru, mnoge prehude bolečine bi si olajšale s tem. Zaprtje se odpravi tudi s tem, če se je sadje, posebno dobre so fige.

Nezgode zaradi poljedelskih strojev. Kakor smo že poročali, je c. kr. vlada v Pragi ukazala, da si morajo kmetje nabaviti varnostne naprave pri strojih. Do 1. aprila bi bili morali kmetje to storiti. Toda kmetje so izjavili, da jim ni mogoče tako hitro dobiti denarja za varnostne naprave in zato je ugodila c. kr. vlada njih prošnji, da se podaljša rok do 1. jan. 1909.

Pozor pri razdelbi skupnih zemljišč!

(Konec).

Pri tem postopanju se morajo najprej določiti deležne pravice posameznih posestnikov. Svet se mora skrbno preceniti in vsak sosesstnik mora dobiti natančno toliko vrednosti v svetu, kolikor znaša njegova deležna pravica v denarju. Kdor misli, da je prikrajšan, se lahko pritoži v dveh stopnjah. Vsa zemljemerska dela in vsi računi so pod dvakratnim nadzorstvom in zemljemerec je odgovoren v toliko, da mora plačati neporabno delo.

Razdelba mora biti gospodarsko pravilna in izključeno je vsako hazardiranje s pravicami. Napraviti se morajo tudi vse potrebne skupne naprave (pota itd.). V zadnjem času se napravljajo za vsak pašnik brezplačno tudi izboljševalni načrti, in na njih podlagi se dobi izdatna podpora za orodja, umetna gnojila, semena, drevje itd.

Dokončana razdelba se brezplačno izpelje v zemljiški knjigi in vse vloge so proste pristojbin.

Vsi spori glede mej, deležnih pravic i. dr. skupnih zadev, ki bi utegnili povzročiti sicer drage in dolgotrajne pravde, se uredijo brezplačno tekom agrarnega postopanja.

Udeleženci plačajo zgolj le zemljemersko delo, in sicer delo, ki je zanesljivo in dobro ter navadno ceneje kakor delo zakonitih šušmarjev.

Nadrobna razdelba, ki jo je dovolila agrarna oblast (c. kr. deželna komisija za agrarske operacije), se sme izvršiti le po zemljemercih, nastavljenih od tega oblastva. **Vsaka druga razdelba je neveljavna,** kajti agrarna oblast jo v smislu določeb §§ 43. in 44. naredbe z dne 30. junija 1888, dež. zak. št. 17., lahko zavrže in zabrani nje izvršitev v zemljiški knjigi. To se mora zgoditi vselej, če je razdelba pod roko nepravilna z ozirom na določbe razdelbenega in uredbenega deželnega zakona in zlasti tudi, če je v gospodarskem oziru slaba. Stroške take zavržene razdelbe bodo trpeli tisti, ki so jo povzročili. Vsak upravičenec, ki taki razdelitvi pod roko ni pritrdil, se teh stroškov lahko ubrani. Vsak upravičenec se sme zoper razdelbo pod roko pritožiti pri c. kr. krajnem komisarju za agrarske operacije, in ta jo bo z občutnimi globami prepovedal, oziroma ustavil.

Če pa kaka soseska ni zaprosila nadrobne razdelbe svoje solastnine pri agrarskih oblastvih, se more upreti zoper privatno razdelbo vsak posamezen upravičenec ter vložiti ugovor proti njej pri c. kr. okrajni sodnji, in če naj bi se delil gozd, pa tudi pri c. kr. okrajnem glavarstvu.

Kdor trezno presodi obstoječe razmere in tozadevne postavne določbe ter mu je pri srcu obča pa tudi lastna korist, bo v takem slučaju gotovo ugovarjal, kajti zasebne razdelbe so, kakor že omenjeno, le redkokdaj pravilne in dobre.

Dobra razdelba je le mogoča, če sodelujejo pravnik, kulturni tehnik in zemljemerec. Prvi mora urediti pravne odnošaje, drugi mora skrbeti za pravilno cenitev sveta, mora dobro preudariti gospodarske potrebščine posameznih sosesk ter napraviti načrte za skupne naprave in izboljšanje sveta, tretji mora pravilno izvršiti zemljemerska dela.

Ti predpogoji dobrih razdelb se pa nahajajo le pri agrarnih oblastvih, kjer so nastavljeni pravniki, kulturni tehnik in zemljemerci. Pravnike in kulturne tehnike plačuje država in njih delo je upravičencem brezplačno na razpolago.

Razdelbe pod roko napravljajo pa privatni zemljemerci, ki jim manjka pogosto celo zemljemerska usposobljenost, sami in popolnoma mehanično. Za to pa so tudi večinoma take, da se jih Bog usmili.

Ne verujte torej različnim vabljenim, večinoma pa neresničnim ponudbam, ter se obračajte v slučajih potrebe rajši na oblastva, ki so jih v te namene ustvarili Vaši zastopniki v državnem in deželnem zboru.

Bolje je nekoliko potrpeti, ker je dela mnogo in se vse ne da napraviti v istem hipu, kakor prepozno kesati se.

Po svetu.

Ognjenik, ki bljuje zlato. Pri enem izmed manjših ognjenikov srednjih Andov v Južni Ameriki so našli pred kratkim, da bljuje zlato. Preiskavali so po bljuvanju njegovo lavo in videli, da se nenavadno sveti. Dognalo se je, da je vsa lava prepletena s takimi zlatimi žilicami. Seveda zdaj ljudje iz okolice razkopavajo lavo in izpirajo zlato.

Čuden konec vojaškega nagrobnega govora. Pri artilerijski bateriji v pruskem mestu P. je umrl nedavno vojak, ki se je odlikoval po svoji marljivosti in rednosti. Poveljnik je hotel to priliko porabiti za koristen pouk celi bateriji; zato so se morali udeležiti pogreba vsi vojaki s častniki vred. Ko je duhovnik opravil na grobu molitve, je nastopil poveljnik ter govoril sledečo nagrobno: „Vojaki, kogar Bog ljubi, temu pošilja žalost. In tako žalost je poslal meni, ker je vzel najboljšega človeka cele baterije. Pokojni je bil reden vojak po cesarskih predpisih; nikoli ni šel iz vojašnice brez dovoljenja, nikoli se ni zakasnil, tako kakor snoči vidva tamle, mrcini, ki sta prišla šele po 10. uri. Bil

je snažen vojak, obleka in vse drugo je bilo vedno pri njem v redu, a ni bil taka svinja, kakor tamle Majer, ki je prišel k pogrebu z odprto suknjo in neosnaženimi čevlji. Narednik zapišite Majerju tri dni zapora! To vam naj bo opomin, vojaki! Amen!“

Lojdov parnik potopil. Pri Šibeniku v Dalmaciji je trčil parnik Galatea ob molo in se tako poškodoval, da se je potopil. Nihče se ni ponesrečil.

Materina ljubezen. Kakor smo zadnjič poročali, je vstrelil rusinski dijak Sičinski gališkega cesarskega namestnika iz političnih vzrokov. Zdaj so še njegovo mater Jeleno Sičinsko zaprli. Izjavila je bila, da je ona kriva umora, ker je sinu prigovarjala k zločinu. Ko so mlademu Sičinskemu to povedali, se je zjokal in zatrjeval, da ga hoče mati rešiti in se je zato zanj žrtvovala. Potockega je umoril le zaradi krivičnega postopanja napram Rusinom pri volitvah. Nihče mu ni rekel umoriti grofa, vsak, komur je o tej nameri kaj zinil, mu je odsvetoval.

Goreč vagon. Na nižjem Avstrijskem se je iz neznanih vzrokov vžgal vagon z bencinovimi sodi. Vstavili so vlak in odmaknili voz. Nihče ni poškodovan, nekateri vlaki so imeli po $\frac{1}{2}$ —1 uro zamude.

Rodbina zblaznela. V hanoverski ulici na Dunaju so hkratu zblazneli oče, mati in dva sina. Vsi trdijo, da jim blešče v glavo od vseh strani zrcala in jim mešajo tako pamet. Vso rodbino so prepeljali na psihiatriški oddelek dunajske občne bolnišnice.

Krog 15 milijonov kron je dala železniška uprava kot brezobrestno posojilo železničarjem, da si sezidajo svoje hiše. Žal, da ni to uprava južne ali druge avstrijske železnice — ampak le pruska.

Ali sme gostilničar iztirati nadležnega pijanca na cesto? Gostilničar je porinil razgrajajočega pijanca ven. Pijanec je padel in si zlomil nogo. Tožil je nato gostilničarja pri okrajnem sodišču v Gradcu za 322 kron. To sodišče je priznalo pijancu 202 K in obsodilo gostilničarja. Deželno sodišče v Gradcu je zavrglo sodbo in obsodilo gostilničarja na plačilo 20 K za zdravnika. Najvišji sodni dvor je to obsodbo odobril in navedel sledeče vzroke: Pijanec se je branil in ga je moral zato gostilničar s silo iztirati. Da je pijanec padel, ni kriv gostilničar, to naj pripiše gost sam svoji pijanosti.

Zavarovanje kmetov. Svobodna zveza agrarnih poslancev je bila pri ministru notranjih del ter mu izročila svoj sklep, naj bi se tudi mali kmetovalci pritegnili v zavarovanje za starost in onemoglost. Minister je odgovoril, da mu je predlog simpatičen, bilo bi le želeto, da bi prišla zveza s pozitivnimi predlogi pred vlado.

Koliko si prihranijo Lahi v Švici. Vsako leto pošljejo Lahi 18 milijonov frankov iz Švice svojim domačim na Južno Tirolsko ali v Italijo.

Redek slučaj. Mizarstvo bratov Obrist v Bolcanu na Tirolskem je bilo razprodano od sodnije. Z izkupičkom so bili plačani vsi upniki in vsi troški dražbe. Ostalo je še 7200 K.

Moški ali ženska. Pri angleškem sodišču je bila obtožena ženska. V zaporu so dognali, da dotična oseba ni ženska, ampak moški, ki je potem povedal, da so ga vzredili njegovi stariši kot dekle in da je zato dozdej menil, da je res ženskega spola.

9 let je imel zaprto svojo ženo. V Italiji v Palermu živi bogat človek, ki je 9 let imel svojo ženo zaprto. Policija je našla v temnici nago žensko suho kot samo okostje, polno oteklin in bul, blazno od samih bolečin. V prijetnem stanovanju poleg nje pa je živel nečloveški soprog z ljubico.

Surovost. V Brežicah na Štajerskem je zvezal mlad hlapec dve kravi z repi in ju gnal z bičem narazen. Eni kravi je bil izdrt rep. Uboga žival se je od bolečin zgrudila. Hlapec se bo zagovarjal zaradi trpinčenja živali pred sodiščem. Ta bi pač zaslužil, da bi ga z bičem pretepli.

60.000 kron škode na leto zaradi pisma. Nemški cesar je pisal angleškemu lordu Tvednutu pismo v katerem se jezi, da Angleži svojo mornarnico vedno pomnožujejo. Zaradi tega pisma je moral Tvednut odstopiti od admiralske službe, ki mu je donasala letnih 108.000 K. Postal je predsednik „Tajnega Sveta“ in ima kot tak le 48.000 K plače.

V Avstraliji so vjeli s posebno razumno napravljenim železnim plotom polnim pasti na milijone kuncev, ki so delali strašno škodo po tamošnjih poljih. Avstralski podjetniki izvažajo zmrzle živali na Angleško. Od 1. decembra 1907 dalje je došlo 918.000 košar kuncev težkih 23 milj. kg v London.

Kralj Petar kot obrtnik. Kralj Petar je posestnik brivnice v Belgradu, ki je že od davnih časov last njegove rodbine.

„Dobrota za oči.“ Jurij Fridrich je prodajal na Češkem zdravilo „Dobrota za oči“ za malo svoto 7 K steklenico. Prodal je dobrote že za mnogo kronic, dokler se ni dognalo, da zdravilo ni nič drugega kot deževnica.

Žalosten dogodek. Franc Hčunski in njegova žena Barbara sta delala na polju v Taborskem blizu Rogatca in se prepirala radi malenkosti. Potem je mož peljal ženo v skedenj in jo obesil na tram, nakar še samega sebe. Našli so ju drugi dan sosedje viseti oba na eni vrvi. Vzrok umora in samoumora je večni prepir med zakonskima.

Za kratek čas.

V šoli. Učitelj: „Prav imaš, kralj je najvišji...“ Peterček: „As je pa še višji.“

Sreča v nesreči. „Ali ste že slišali, da je bil na cesti umorjen zaradi denarja bogati grajščak?“ — „Da že, pa k sreči ni imel krajcarja pri sebi.“

Napačno razumela. Gospa: Kaj je vaš ženin, Polona? Kuharica vojakova ljubica: Ne bojte se gospa, on je vse.

O zakonu. Prvi prijatelj: „Nikar se ne oženi, ti ne veš kaj te čaka!“ — Drugi prijatelj: „Pusti ga vendar, naj tudi on poskusi, kar poskuša midva.“

Oženjen ali ne. Sodnik ženski: „Ali ste poročeni?“ Starejša ženska vzdihne. Sodnik pisarju: „Napišite: Samskega stanu.“ Sodnik moškemu: „Ali ste poročeni?“ Moški globoko vzdihne. Sodnik pisarju: „Napišite: Oženjen.“

Listnica uredništva.

Več dopisov je prepozno došlo. Prihodnjič!

Poslano.

Od več strani čujem, da me dolžijo, da sem „Notranjčev“ dopisnik iz Hotederšice. Seveda so med prvimi tisti ljudje, ki imajo vero le na jeziku, v srcu pa ne, ki sumničijo in streljajo izza plotu na vsakogar. Ko je izšel zadnji dopis „Iz Hotederšice“ v „Notranjcu“, je šlo vse vprek, dolžili so mene, da sem jaz dopisnik in vsled tega so klicali na mè strelo in pekel. In, da bodem pred temi ljudmi varen življenja, izjavljam tem potom da jaz nisem dopisnik „Notranjca“ iz Hotederšice. Da jaz nisem dopisnik „Notranjca“ iz Hotederšice, mi lahko potrdi tudi slavno uredništvo „Notranjca“ v Ljubljani. (Potrjujemo. Uredništvo.) Torej pustite me radi tega čisto v miru, če ne bodem drugače ukrenil.

Josip Stefančič mlajši.

Dražbeni razglas.

Oddala se bo

zgradba novega šolskega poslopja

== v Kutežovem pri Ilirski Bistrici ==

in so proračunjena posamezna dela kakor sledi:

1. Skopanje temelja in zidarska dela	K 14.184.64
2. Kamnoseško delo	929.43
3. Tesarsko delo	3.429.45
4. Barvarsko delo	1.327.—
5. Kleparsko delo	442.03
6. Mizarsko delo	1.271.27
7. Ključavničarsko delo	832.10
8. Steklarsko delo	327.90
9. Pleskarsko delo	406.08
10. Slikarsko delo	190.25
11. Pečarsko delo	957.—
12. Šolska oprava	1.025.—
13. Strelovod	100.—

Skupaj K 25.332.15

K tej dražbi se vabijo podjetniki s pristavkom, da mora vsak, kdor namerava staviti ponudbo, vložiti 10% varščino.

Ustmene ali pismene ponudbe je staviti pri krajnem šolskem svetu v Kutežovem pri Ilir. Bistrici

do 10. maja 1908, 10. ure dopoldne.

Načrt, stroškovnik, dražbeni in stavbeni pogoji so pri podpisanemu kraj. šol. svetu na vpogled. Oddalo se bo najnižjemu ponudniku. Delo se mora takoj pričeti.

Krajni šolski svet Kutežovo pri Ilirski Bistrici,

dne 30. aprila 1908.

Prosen Vincenc,

predsednik krajnega šolskega sveta.

Loterijske številke.

Trst, 25. aprila	67	64	35	71	11
Praga, 29. aprila	61	71	21	54	49

Dr. ED. VOLČIČ v Novem mestu (Kranjsko)

je uredil ter se dobivajo pri njem in pri vseh knjigotržcih naslednje pravne knjige:

- 1. Civilnopravdni zakoni** (IV. zv. Pravnikove zbirke) z obširnim slovenskim in hrvatskim stvarnim kazalom, obsegajoči XII. in 909 strani. 1906. V platno vezana knjiga K 8.—
- 2. Odvetniška tarifa;** določila o rabi hrvatskega in slovenskega jezika pred sodišči; sodne pristojbine, s stvarnim kazalom, (20 tabel). 1906. Broširano K 1-80
- 3. Zakoni o javnih knjigah,** zemljiških itd. (V. zv. Pravnikove zbirke) z vsemi predpisi, ki so z njimi v zvezi. s stvarnim kazalom v hrvatskem in slovenskem jeziku, z vzorci knjižnih prošelj in vpisov. 1908. Knjiga v 2 delih, skup 618 strani. Mehko vezana knjiga K 5-60
popolno v platno vezana K 6.—

Ponatisi iz knjige navedene pod točko 3.:

- 4. Vzgleđ predlogov, sklepov in vpisov** za zemljiško knjigo; dotična kolkovna in vpisnina. Broširano K 1.—
- 5. Kolkovna in vpisnina** pri zemljiški knjigi. Stenska tabela na močnem papirju K —60

Dalje od „Poljudne pravne knjižnice“, ki jo izdaja društvo „Pravnik“:

- Zvezek I. **Zakon o dovoljevanju poti za silo**, s pojasnili in vzorcem prošnje. 1907. Mehko vezano K —40
- Zvezek II. in III. **Predpisi o železniških in rudniških knjigah.** 1908. Cena mehko vezani knjižici K —80
- Zvezek IV. in V. **Pristojbinske olajšave ob konverziji terjatev.** 1908. Knjiga potrebna posebno posojilnicam in denarnim zavodom sploh. Mehko vezana knjiga K —80
- Zvezek VI.—X. **Predpisi o razdelbi in uredbi ter o zložbi zemljišč.** 1908. Mehko vezano K 2.—
- Pripravlja se: Zvezek XI. in XII. **Predpisi o poljski okvari.** 1908. Mehko vezano K —80

Ako ni dogovorjeno drugače, se pošiljajo knjige s pošto, proti poštneemu povzetju, tako, da se k navedenim cenam priračunijo le resnični in poštni izdatki; pri naročilih do 2 K je najceneje, ako se pošlje naprej kupnina in 10 vin. poštne v gotovini ali poštne znamkah.

Dober polnomasten sir

v poljubnih množinah na debelo in drobno ima po nizkih cenah na prodaj

Mlekarska zadruga na Prestranku.

Samo še dokler je kaj zaloge.

40 do 50 centov

nemške detelje

ima naprodaj

Anton Milavec v Dolenji vasi pri Cerknici.

Želodečne kapljice proti napenjanju, pospešujejo slast do jedi, krepe želodec, olajšujejo želodečne bolečine, 1 steklenica 70 v., 6 steklenic 3 K 50 v.

Želodečni prašek proti slabemu prebavljanju, zgagi itd. 1 K

Tinktura proti izpadanju las 1 steklenica z rab. navod. 1 K

Zobna in ustna voda 1 steklenica z rabilnim navodilom 1 K

Zobne kapljice proti zobobolji, 1 steklenica 40 v., 6 stekl. 1 K

Esenca za kurja očesa izkušeno sredstvo proti bradavicam, kurjim očesom itd., 1 stekl. z rabilnim navodilom 70 v.

Golšne kapljice proti golši in debelemu vratu 1 stekl. 60 v. priporoča

lekarna pri Mariji Pomočnici v Vipavi.

F. Kuttin

Postojna

priporoča k stavbeni sezoni svojo zalogo vedno svežega

„Portland-cementa“

po dnevni ceni. o Hlev za voznike je brezplačno na razpolago.

Notranjska posojilnica v Postojni

registrovana zadruga z omejenim poroštvom.

Posluje vsak torek in petek od 9.—12. ure
dopoludne.

□ □ □

Obrestuje hranilne vloge po $4\frac{3}{4}\%$ od dne vloge do dne dviga brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje sama.

Daje posojila proti vknjižbi po $5\frac{1}{2}\%$ in amortizaciji najmanj $\frac{1}{2}\%$, na osebni kredit po 6% .

□ □ □

Prošnje za posojila se sprejemajo le ob torkih, posojila se izplačujejo le ob petkih.